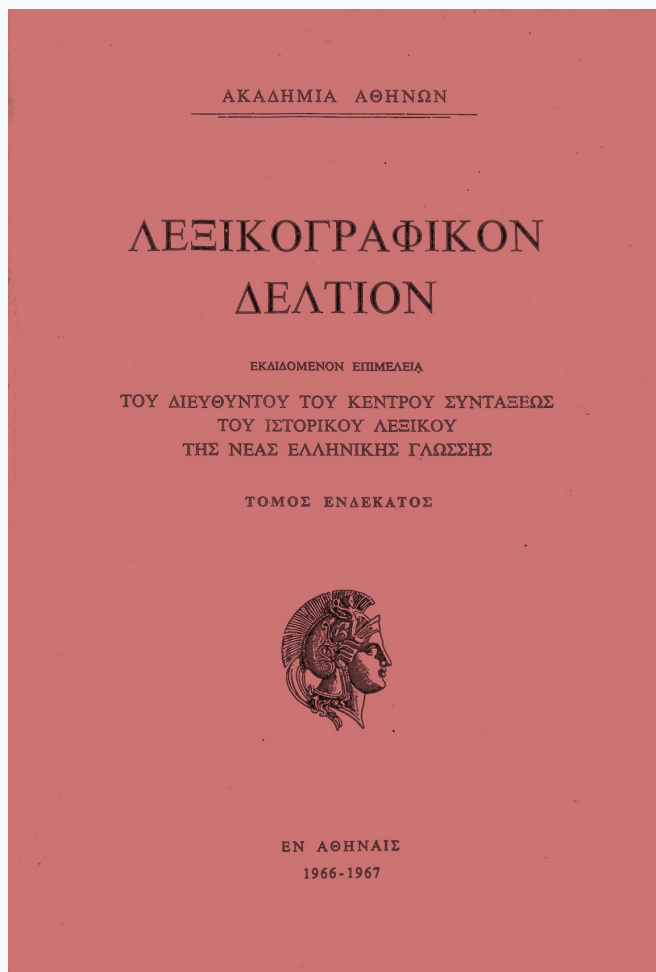

Lexicographic Bulletin

Vol 11 (1969)

Λεξικογραφικόν Δελτίον

Ἡ ἑλληνικὴ ἐπίδρασις τῆς ναυτικῆς ὀρολογίας
τῆς Τουρκίας, τῶν Βαλκανίων, τῆς Ρωσίας ἐπὶ τοῦ
Εὐξείνου Πόντου καὶ τῆς Αἰγύπτου ἐπὶ τῆς
Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης

Anastasios Karanastasis

doi: [10.12681/ld.40690](https://doi.org/10.12681/ld.40690)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΚΟΝ
ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ
ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ
ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1966-1967

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίδες
<i>Σταύρου Μάνεση</i> : 'Αντικωφωτικά φαινόμενα βορείων ιδιωμάτων	3- 66
' <i>Αναστασίου Καραναστιάση</i> : 'Η ένετική επίδρασις επί τῆς έλληνικῆς ναυτικῆς καὶ ἀλιευτικῆς ὀρολογίας	67- 76
"Έκθεσις Γλωσσικοῦ διαγωνισμοῦ τοῦ ἔτους 1964	77- 88
"Έκθεσις Γλωσσικοῦ διαγωνισμοῦ τοῦ ἔτους 1966	89-114
<i>Νικολάου Κοντοσοπούλου</i> : 'Ο Γλωσσικὸς "Ατλας τῆς 'Ελλάδος καὶ τὰ σχετικὰ προβλήματα	115-133
' <i>Αναστασίου Καραναστιάση</i> : 'Η έλληνικὴ επίδρασις επί τῆς ναυτι- κῆς ὀρολογίας τῆς Τουρκίας, τῶν Βαλκανίων, τῆς Ρωσίας ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τῆς Αἰγύπτου ἐπὶ τῆς 'Ερυθρᾶς θα- λάσσης.	135-147
Πίναξ πραγμάτων	149-150
Πίναξ έλληνικῶν λέξεων	151-163
Πίναξ ξένων λέξεων	165-169
Πίναξ κυρίων ὀνομάτων	171
Πίναξ τοπωνυμίων	171-173
Résumé des articles	175-179

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΝΑΥΤΙΚΗΣ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ, ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ, ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΠΟΝΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΡΥΘΡΑΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ *

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1968 εἶχα τὴν εὐκαιρίαν νὰ διενεργήσω μίαν σύντομον ἔρευναν εἰς τὸ Ἀρχεῖον τοῦ Γλωσσικοῦ Ἄτλαντος τῆς Μεσογείου¹ ἐπὶ τοῦ ὕλικου, τοῦ προερχομένου ἐκ λιμένων τῆς Τουρκίας, τῶν Βαλκανίων, τῆς Ρωσίας ἐπὶ τοῦ Εὐξεινοῦ Πόντου καὶ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ λιμένος τοῦ Σουέζ ἐπὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

Ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τῆς ἐρεύνης μου ἦτο νὰ ἐξακριβώσω τὰς τυχόν σχέσεις μεταξὺ τῶν ναυτικῶν ὄρων τῶν ἀνωτέρω λιμένων μὲ τοὺς ἀντιστοίχους Ἑλληνικοὺς καὶ ἀναλογικῶς τὰς τυχόν ἀλληλεπιδράσεις. Συγκεκριμένως εἶχα τὸν καιρὸν νὰ ἐξετάσω τὸ ὕλικόν τὸ προερχόμενον ἐκ τῶν Τουρκικῶν λιμένων : 1/ Κωνσταντινουπόλεως, 2/ Σμύρνης, 3/ Ἀτταλείας, 4/ Σαμψούντος, 5/ Μερσίνης, 6/ Ἀλεξανδρέττας, 7/ Καλλιπόλεως καὶ 8/ Τραπεζοῦντος, ἐκ τῶν Βουλγαρικῶν : 1/ Βάρνας καὶ 2/ Σωζοπόλεως, ἐκ τοῦ Ρουμανικοῦ λιμένος τῆς Κωνσταντζας, ἐκ τῶν Ρωσικῶν : 1/ Ὀδησοῦ, 2/ Σεβαστουπόλεως, 3/ Χερσῶνος, 4/ Κέρτς καὶ 5/ Βατούμ, ἐκ τῶν Ἀλβανικῶν : 1/ Ἀγ. Σαράντα καὶ 2/ Δυρραχίου, ἐκ τοῦ Γιουγκοσλαβικοῦ λιμένος τοῦ *Caniai* καὶ ἐκ τοῦ ἐπὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης Αἰγυπτιακοῦ λιμένος τοῦ Σουέζ. Οἱ λιμένες οὗτοι ἔχουν προκριθῆ παρα τῆς Διευθύνσεως τοῦ Ἄτλαντος ὡς οἱ πλέον ἀντιπροσωπευτικοὶ τῶν ἀντιστοίχων χωρῶν καὶ οἱ πλέον κατάλληλοι διὰ τὴν παροχὴν τοῦ ἀπαιτουμένου ὕλικου.

Ἀποτελεῖ ἀσφαλῶς κοινὸν τόπον ἡ πρώτη καὶ γενικὴ διαπίστωσις ὅτι εἰς τοὺς ἀναφερθέντας λιμένας ὑφίσταται παντοῦ ἐπίδρασις τῆς Ἑλληνικῆς ναυτικῆς ὀρολογίας. Ἐνδιαφέρει ἐν τούτοις νὰ ἐξακριβώσωμεν τὴν ἔκτασιν καὶ τὸ εἶδος τῆς ἐπιδράσεως ταύτης, καθὼς ἐπίσης τὰ ἱστορικὰ αἴτια, τὰ ὁποῖα τὴν προεκάλεσαν.

Τὰ συμπεράσματα τῆς ἐρεύνης μου ἐντοπίζονται εἰς τὰ πλαίσια τῶν ἐρωτηματολογίων τοῦ Ἄτλαντος. Εἶναι ἀληθές ὅτι ταῦτα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καλύπτουν ὀλόκληρον τὸ πεδίον τῆς ἐρεύνης, ἀλλ' εἶναι ἐξ ἴσου βέβαιον ὅτι αἱ τυχόν παραλειπόμεναι εἰς ταῦτα λεπτομέρειαι δὲν εἶναι ἱκαναὶ νὰ ἐπηρεάσουν αἰσθητῶς τὰ ἐκ τῆς ἐρεύνης ἀποτελέσματα.

Παραθέτω κατωτέρω τὰ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς δάνεια, τὰ ὁποῖα διατηροῦνται μέχρι σήμερον εἰς τὴν ναυτικὴν γλῶσσαν τῶν ἀνωτέρω χωρῶν, τῆρῶν τὴν σειρὰν τῶν ἐρωτηματολογίων τοῦ Ἄτλαντος.

* Ἡ ἐργασία αὕτη ἐν περιλήψει ἀπετέλεσε θέμα ἀνακοινώσεως εἰς τὸ 3ον Διεθνὲς Συνέδριον τοῦ Γλωσσικοῦ Ἄτλαντος τῆς Μεσογείου, τὸ ὁποῖον συνῆλθεν ἐν Μάλτᾳ ἀπὸ 31 Μαρτίου μέχρι 6 Ἀπριλίου 1969.

1. Ἐδρεύει ἐν Βενετίᾳ, εἰς τὸ Ἰδρυμα Giorgio Cini.

Ὁ ἐντὸς παρενθέσεως ἀριθμὸς ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῆς ἐν τῷ ἐρωτηματολογίῳ ἐρωτήσεως, ἀπάντησιν τῆς ὁποίας ἀποτελοῦν οἱ παρατιθέμενοι ναυτικοὶ ὄροι. Διὰ τὴν προέλευσιν τῶν ὄρων τούτων τίθενται πρὸ ἐνὸς ἐκάστου ἐξ αὐτῶν αἱ ἀκόλουθοι βραχυγραφίαι : *Αἴγυπτ.* = Αἰγυπτιακόν, *Ἀλβ.* = Ἀλβανικόν, *Ἀλεξ.* = Ἀλεξανδρινόν, *ἀρχ.* = ἀρχαῖον Ἑλληνικόν, *Βουλγ.* = Βουλγαρικόν, *Βυζαντ.* = Βυζαντινόν, *Γιουγκ.* = Γιουγκοσλαβικόν, *ἰδιωμ.* = ἰδιωματικόν, *Νεοελλ.* = Νεοελληνικόν, *Ρουμ.* = Ρουμανικόν, *Ρωσ.* = Ρωσικόν, *Τουρκ.* = Τουρκικόν. Διὰ τὴν ἀποδώσω πιστῶς τὴν φωνητικὴν τῶν παρατιθεμένων ὄρων, χρησιμοποιοῦ τὸ διεθνῶς ἀνεγνωρισμένον φωνητικὸν ἀλφάβητον τοῦ Γλωσσικοῦ Ἄτλαντος τῆς Μεσογείου. Ἐκτὸς τῶν Λατινικῶν καὶ Ἑλληνικῶν χαρακτήρων, τῶν ὁποίων ἡ προφορὰ τυγχάνει γνωστὴ εἰς τὸν ἀναγνώστην, χρησιμοποιοῦνται καὶ ἄλλα γραφικὰ σύμβολα, τῶν ὁποίων παραθέτω ἐνταῦθα τὴν ἀντίστοιχον φωνητικὴν ἀξίαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἢ εἰς τὴν Ἰταλικὴν καὶ Γαλλικὴν : *ā* = προουρανικὸν *a* τεῖνον πρὸς τὸ *e*, *ā* = *a* μακρόν, *ǎ* = *a* βραχύ, *ö* = μεταξὺ *o* καὶ *e*, *ï* = μεταξὺ *i* καὶ *u*, *ü* = μεταξὺ *u* καὶ *i*, *c'* = οὐρανικὸν ἄφωνον, ὡς τὸ Ἰταλ. *c* πρὸ τοῦ *i* : π.χ. *cittá*, *é* = ὡς τὸ Ἰταλ. *c* πρὸ τοῦ *e*, π.χ. *pace*, *g'* = οὐρανικὸν ἠχηρὸν ὡς τὸ Ἰταλ. *g* πρὸ τοῦ *e*, π.χ. *gemello*, *j* = Ἑλλ. ζ, *l'* = ὡς τὸ Ἑλλ. *λι*, π.χ. *λιανός*, *p'* = *p* δασύ, *p^h*, *š* = *s* παχύ ὡς τὸ Γαλλ. *ch*, π.χ. *cheval*.

1. (20) ἡ *πλημμυρίς* : Γιουγκ. *plima*, Νεοελλ. *ἰδιωμ. πλήμμα*, ἐκ τοῦ ἀρχ. *πλήμη* ἢ *πλήμμη*, μεταγενέστερος τύπος τοῦ *πλήσμη* = *πλημμυρίς*.

2. (23) τὸ *μεγάλο κῦμα* : Ρουμ. *talai*, ἐκ τοῦ Ἑλλ. *θάλασσα*, τὸ ὁποῖον ἐκτὸς τῆς κυρίας σημασίας του, εἰς τὴν ναυτικὴν γλῶσσαν σημαίνει καὶ τὸ *κῦμα*. Φρ. : *Μᾶς ἤρθε μιὰ μεγάλη θάλασσα, καὶ σύνθετον κοντοθάλασσο* = τὸ μικρὸν εἰς μῆκος *κῦμα*.

3. (27) ἡ *σύγκρουσις κυμάτων*, τὸ *παλινδρομοῦν κῦμα* : Ἀλβ. *andimatalo* τὸ Νεοελλ. *ἀντιμάμαλο*, Τουρκ. *anafog*, Ἀλβ. *anafuga*, ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. *ἀναφορὰ* = τὸ φέρεσθαι ἄνω· πβ. Ἀριστ., π. τὰ Ζ. Ἰστ. 622 D7 *ἀέπιπλεῖ γὰρ ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὴν ἀναφορὰν ποιησάμενος κάτωθεν ἐκ τοῦ βυθοῦ*. Ἐν τῇ σημερινῇ διαλέκτῳ τοῦ Πόντου *ἀναφορὰ* = *ἀναπνοή*.

4. (34) ἡ *παραλία* : Τουρκ. *yalı* ἐκ τοῦ Νεοελλ. *γιαλός*, ὃ ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. *αἰγιαλός*.

5. (35) ὁ *λιμὴν* : Ἀλβ. Τουρκ. Ρωσ. *liman*, τὸ Νεοελλ. *λιμάνι*, ἐκ τοῦ τουρκ. *liman*, ὡς ἀντιδάνειον, πβ. τὸ ἀρχ. οὐσ. *λιμένιον ὑποκορ.* τοῦ οὐσ. *λιμὴν-ένος*.

6. (36) ὁ *μυχός*, ὁ *κολπίσκος* : Ἀλβ. *mandrak*, ἐκ τοῦ Νεοελλ. *μανδράκι*, ὑποκορ. τοῦ ἀρχ. οὐσ. *μάνδρα-ῆ* = ὁ κλειστὸς τόπος.

7. (38) ὁ *κόλπος* : Τουρκ. *körfäs*, ἐκ τοῦ Νεοελλ. *κόρφος*, ὃ ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. *κόλπος*.

8. (39) ἡ *παρὰ τὴν παραλίαν μικρὰ λίμνη ἐκ θαλασσίου ὕδατος* : Ρωσ. *liman* ἐκ τοῦ Νεοελλ. *λιμάνι*.

9. (46) ἡ *νῆσος* : Ἀλβ. *nisı*, τὸ Νεοελλ. *νησί*, ὃ ἐκ τοῦ ἀρχ. *νησίον ὑποκορ.* τοῦ οὐσ. *νῆσος*.

10. (49) τὸ *σπήλαιον* (παρὰ τὴν παραλίαν) : Ἀλβ. *spilë*, ἐκ τοῦ Νεοελλ. *σπηλιά*,

ὁ ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. σπήλαιον, Τουρκ. *magarâ* καὶ *magâra*, Αἴγυπτ. *magâra*, τὸ ἀρχ. Ἑλλην. μέγαρον καὶ μάγαρον-τὸ=τὸ σπήλαιον. Ἐκ τοῦ Ἀραβ. *magarâ* καὶ *magarâ* τὸ ἀντιδάνειον *μαγαρά*=τὸ σπήλαιον, ἐν Σκιαθῶ κ.ά.

11. (50) ἡ ξέρα (ἀβαθὲς σημεῖον τοῦ βυθοῦ μακρὰν τῆς παραλίας κείμενον) : Ἄλβ. *ksér*, Νεοελλ. ξέρα, ἐκ τοῦ ἐπιθ. ξερὸς < ξηρός.

12. (56) τὸ δέλτα : Τουρκ. *delta*, Ρουμ. *delta*, τὸ Ἑλλην. δέλτα=ἡ παρὰ τὴν παραλίαν τριγωνοειδῆς πρόσχωσις εἰς τὴν ἐκβολὴν ποταμοῦ.

13. (62) ὁ βορρᾶς : Βουλγ. *bória*, Τουρκ. *róiras*, Ρουμ. *porrás*, Γιουγκ. *bura*, ἐκ τοῦ νεοελλ. βοριάς, ὁ ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. βορέας-ὁ.

14. (66) ὁ νότος : Βουλγ. Τουρκ. *nodos*, *lodos*, Ρουμ. *lodós*, ἐκ τοῦ Ἑλλην. νότος.

15. (68) ὁ δυτικὸς ἄνεμος, ὁ ζέφυρος : Τουρκ. *batí*, Ρουμ. *batí*, Βουλγ. *batã*, τὸ Νεοελλ. μπάτης, ἐκ τοῦ ἀρχ. ἐμβάτης < ἐμ-βαίνω. Βλ. Ν. Ἀνδριώτη, Ἑτυμολ. Λεξ.

16. (74) ἡ ριπή ἀνέμου : Ἄλβ. *spilada*, τὸ Νεοελλ. σπιλάδα, ὁ ἐκ τοῦ ἀρχ. σπιλάς-άδος.

17. (105) ὁ κυκλὼν : Ρωσ. *zıklón*, ἐκ τοῦ Νεοελλ. κυκλώνας-ὁ, πιθανῶς διὰ τοῦ Ἰταλ. *ciclone*.

18. (106) ἡ δίνη : Ἄλβ. *rufes*, *rúfisi*, ἐκ τοῦ Ἑλλην. ρ. ρουφῶ πβ. Νεοελλ. ρουφήχτρα-ἡ=ἡ δίνη.

19. (107) ὁ θαλάσσιος σίφων : Βουλγ. *sifón*, Τουρκ. *şifón*, Νεοελλ. σιφούνι ἐκ τοῦ ἀρχ. σιφώνιον, ὑποκορ. τοῦ οὐσ. σίφων-ωνος, Ρωσ. *tifón*, ἐκ τοῦ Ἑλλην. τυφῶν-ῶνος=στροβιλοειδῆς θύελλα.

20. (135) ὁ κομήτης : Βουλγ. *komit*, ἐκ τοῦ Ἑλλην. κομήτης-ὁ.

21. (173) τὸ πλοῖον : Βουλγ. *karaba*, Νεοελλ. καράβι, ὑποκορ. τοῦ ἀρχ. οὐσ. κάραβος-ὁ=τὸ πλοῖον (βλ. Ἑτυμολ. Μέγα 490, 31).

22. (178) ὁ πλοίαρχος : Βουλγ. *karavakir*, ἐκ τοῦ Νεοελλ. καραβοκύρης-ὁ=ὁ πλοίαρχος, ὁ πλοιοκτῆτης.

23. (190) τὸ πορθμεῖον : Ρωσ. *paróm*, ἀρχ. καὶ Νεοελλ. πέραμα-τὸ=τὸ πορθμεῖον (βλ. Θεοφάν. 353, 15., 488, 19).

24. (193) ὁ σημαντήρ : Ἄλβ. *samađer*, Τουρκ. *sãmandira*, Βουλγ. *šamandura*, Αἴγυπτ. *šamandura*, Ρουμ. *šamandura*, ἐκ τοῦ Νεοελλ. σημαδόρα (σημάδι+οῦρα) πβ. ἀρχ. σημαντήρ-ῆρος.

25. (194) τὸ φανάριον πλοίου : Ἄλβ. *fanár*, Αἴγυπτ. *fanár*, Τουρκ. *fãnäri*, Ρωσ. *fonár*, Βουλγ. *fenér*, Νεοελλ. φανάρι, ἐκ τοῦ Βυζαντ. φανάριον ὑποκορ. τοῦ ἀρχ. οὐσ. φανός-ὁ.

26. (195) ὁ φάρος : Βουλγ. Ρουμ. *far*, ἀρχ. καὶ Νεοελλ. φάρος-ὁ.

27. (196) τὸ φανάριον χειρός, ὁ φακός : Ἄλβ. *folí*, ἐκ τοῦ Ἑλλην. φῶς-ωτός.

28. (211) ἡ σχεδιά : Ρουμ. *plutã*, ἐκ τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. πλωτός-ἡ-όν, ὁ ἐπιπλέων, Τουρκ. Βουλγ. *sal*, τὸ Νεοελλ. σάλι καὶ σάλιο, ἐκ τοῦ *ισάλιον (βλ. Φ. Κουκουλέ, Ἄθηνᾶ, 30 (1919), Λεξ. Ἀρχ., 43).

29. (212) ἡ προῦρα : Ἄλβ. *plúar*, Τουρκ. Ρωσ. *prova*, Αἴγυπτ. *brouua*, ἐκ τοῦ νεοελλ. πλώρη, ὁ ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. προῦρα-ἡ.

30. (213) ἡ προύμνη : Ἄλβ. *primiti*, τὸ Νεοελλ. προύμη, ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. προύμνη-ἡ.

31. (219) ἡ ἴσαλος γραμμὴ, τὰ ἴσαλα τοῦ πλοίου : Βουλγ. *vechámepa*, τὸ Νεοελλ. τὰ βρεχάμενα τοῦ καϊκιοῦ (ἢ γραμμὴ ἢ δηλοῦσα τὸ σημεῖον μέχρι τοῦ ὁποίου δύναται νὰ βυθίζεται εἰς τὴν θάλασσαν τὸ πλοῖον).

32. (226) τὸ σκάφος : Βουλγ. *skaf*, Ἰουγκ. *škaſ*, τὸ ἀρχ. καὶ Νεοελλ. οὐσ. σκάφος-τὸ.

33. (216) τὸ ποδόσταμο καὶ ποδόσταμα (ἢ κατακόρυφος συνέχεια τῆς τρόπιδος κατὰ τὸ πρῶρον καὶ πρῦμνον ἀπὸ τῆς ἄκρον) : Βουλγ. *podóstoma*, Τουρκ. *bodóslama*, Ἰουγκ. *palóstamo*, τὸ Νεοελλ. ποδόσταμο-τὸ (ποῦς+σταμίν-ἴνος, δι' ὃ βλ. Εὔστ., Σχόλια εἰς Ὀδύσσ. 1533).

34. (220) αἱ σανίδες ἐπενδύσεως τῆς βάσεως τοῦ πλοίου, ναυτ. ὄρ. μαδέρια-τά : Ἰουγκ. *strosi*, τὸ Νεοελλ. στρώση-ἢ, ἢ στρώση τοῦ καϊκιοῦ.

35. (222) ὁ σκελετὸς πλοίου : Τουρκ. *iskelet*, τὸ ἀρχ. καὶ Νεοελλ. οὐσ. σκελετός-ὁ Ἰουγκ. *stranoksil*, ἐκ τοῦ Νεοελλ. στραβόξυλα=τὰ κυρτὰ ξύλα, τὰ ἀποτελοῦντα τὰς πλευρὰς τοῦ σκελετοῦ.

36. (233) τὸ θωράκιον πλοίου : Βουλγ. *paranemo*, ἐκ Νεοελλ. ἀπάνεμο, ὃ ἐκ τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. ὑπήνεμος-ον.

37. (239) ὁ πῖρος : Ἰουγκ. *piri*, Ρωσ. *p'iru*, τὸ Βυζαντ. πῖρος-ὁ.

38. (257) ἡ πίσσα : Βουλγ. *pisa*, Ἰουγκ. *pis*, τὸ ἀρχ. καὶ Νεοελλ. οὐσ. πίσσα-ἢ.

39. (259) ὁ μαλακτῆρ : Τουρκ. *mal' axtár, malahtár*, Βουλγ. *malaqtár, malahtár*, τὸ Νεοελλ. μαλακτῆρ-τὸ, ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. μαλακτῆρ-ῆρος.

40. (260) τὸ στυπίον : Ἰουγκ. *stup*, Βουλγ. *stori*, Ρουμ. *stupa*, Τουρκ. *üstübü*, Αἴγυπτ. *stobba*, ἐκ τοῦ Νεοελλ. στουπί, ἀρχ. στυπίον, ὑποκορ. τοῦ οὐσ. στύπη-ἢ.

41. (261) τὸ καλαφατικόν : Βουλγ. *kalafatikó*, τὸ Νεοελλ. καλαφατικὸ-τὸ ἐκ τοῦ Βυζαντ. ρ. καλαφατίζω=ἀλείφω τὸ πλοῖον μὲ πίσσαν.

42. (267) τὸ καρφίον : Βουλγ. *pirón*, ἐκ τοῦ Νεοελλ. πιρουνί-τὸ, ὃ ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. περόνιον ὑποκορ. τοῦ οὐσ. περόνη-ἢ=τὸ καρφίον, ἢ πόρπη.

43. (270) τὸ βαροῦλκον : Βουλγ. *ergát*, ἐκ τοῦ Νεοελλ. ναυτικ. ὄρου ἐργάτης καὶ ἰδιωματ. ἀργάτης-ὁ=τὸ βαροῦλκον.

44. (273) ἡ ἄγκυρα : Ἰουγκ. *ángur*, Ρωσ. *ιάkor*, ἐκ τοῦ Νεοελλ. διαλεκτ. ἄγκουρα-ἢ, ὃ ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. ἄγκυρα.— Βουλγ. *sidero*, Ρωσ. *sidor*, Ρουμ. *sidro*, ἐκ τοῦ Νεοελλ. σίδηρο, ὃ ἐκ τοῦ Βυζαντ. σίδερον, τὸ ἀρχ. σίδηρον < σίδηρος. Εἰς τὴν ναυτικὴν γλῶσσαν, τὸ σίδηρο τοῦ καϊκιοῦ=ἡ ἄγκυρα τοῦ πλοίου.

45. (294) ὁ οἶαξ : Τουρκ. *ięka*, ἐκ τοῦ Νεοελλ. δοιάκι, ὃ ἐκ τοῦ Βυζαντ. οἶάκιον, ὑποκορ. τοῦ ἀρχ. οὐσ. οἶαξ-ακος.

46. (295) ὁ σκαλμός : Τουρκ. *iskarmós*, Ἰουγκ. *škarm, skarmia*, Βουλγ. *škármus*, Ρωσ. *škarma*, Αἴγυπτ. *škärm*, τὸ Νεοελλ. σκαρμός-ὁ, ὃ ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. σκαλμός-ὁ.

47. (297) ἡ ἀνεμόσκαλα (σκάλα ἐκ σχοινίου, προσηρμοσμένη ἐπὶ τῶν ἰστῶν) : Τουρκ. *métasora*, ἐκ τοῦ Ἑλλην. οὐσ. μεταφορὰ-ἢ.

48. (307) τὸ παράβλημα (τὸ ἐκ σχοινίων μαξιλλάριον, τὸ ὁποῖον ἀναρτᾶται εἰς τὰς πλευρὰς τοῦ πλοίου, ἵνα προφυλάσῃ τοῦτο ἐκ τῶν συγκρούσεων) : Ἰουγκ. *stromaza*, τὸ Νεοελλ. στρωμάτσα-ἢ, ἐκ τοῦ οὐσ. στρωμα-τος.

49. (309) ἡ δέστρα (ὁ πάλος ἐπὶ τοῦ ὁποίου δένουν τὸ ἄκρον τοῦ σχοινίου, τοῦ ὁποίου τὸ ἕτερον ἄκρον κρατεῖ τὸ πλοῖον προσδεδεμένον εἰς τὴν ἀκτὴν): Ἄλβ. *ba-l'askarm*, πιθανῶς ἐκ τοῦ Ἑλλην. *παράσκαλμος.

50. (314) ἡ κώπη: Ἄλβ. *kurí*, τὸ Νεοελλ. *κουπί-τὸ*, ὃ ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. *κωπίον*, ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *κώπη-ῆ*.

51. (318) ἡ κωπηλασία διὰ δύο κωπῶν: Ἄλβ. *dikurít*. Πβ. τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *δίκωπος-ον*, *δίκωπον* σκάφος, τὸ ρ. *δικωπέω*=*κωπηλατῶ* μὲ δύο κώπας, ἐξ οὗ τὸ οὐσ. *δικωπία-ῆ*.

52. (326) ὁ ἰστός: Ἄλβ. *kartat*, ἐκ τοῦ Νεοελλ. *κατάρτι-τὸ*, ἀρχ. *κατάρτιον-τό*.

53. (327) ὁ μεσαῖος ἰστός: Ἄλβ. *kartat i mesít*, Νεοελλ. τὸ *μεσαῖο κατάρτι*.

54. (328) ὁ πρυμναῖος ἰστός: Ἄλβ. *kartat i prímít*, Νεοελλ. τὸ *πρυμνιὸ κατάρτι*.

55. (329) ὁ πλωραῖος ἰστός: Ἄλβ. *kartat i plorit*, Νεοελλ. τὸ *πλωριὸ κατάρτι*.

56. (332) ἡ βάσις τοῦ ἰστοῦ: Ἄλβ. *themél i arburít*, ἐκ τοῦ Ἑλλην. *θεμέλιον*.

57. (371) ὁ κόμβος: Ἄλβ. *komč*, Νεοελλ. *κόμπος-ὸ*.

58. (377) ὁ τρίπους τῆς ἐστίας: Βουλγ. *pirostiia*, Ἄλβ. *pirostí*, τὸ Νεοελλ. *πυροστιά-ῆ*. Πβ. *σιδεροστιά-ῆ*.

59. (378) ἡ στάμνα: Βουλγ. *stomna*, Νεοελλ. *στάμνα-ῆ*, ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. *στάμνος-ῆ*.

60. (388) ἡ στρωμνὴ: Ἄλβ. *strom*, τὸ Νεοελλ. καὶ ἀρχ. *στρώμα-τὸ*.

61. (392) ὁ διπυρίτης ἄρτος (τὸ παξιμάδι): Ἄλβ. *peksimade - kulure*, τὸ Νεοελλ. *παξιμάδι-τὸ*, ὃ ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. *παξιμάδιον* καὶ τὸ Νεοελλ. *κουλλούρα-ῆ*, ὃ ἐκ τοῦ ἀρχ. *κολλύρα-ῆ*.

62. (394) τὸ τηγανητὸν ψάρι: Ἄλβ. *reški tiganisur*, Νεοελλ. *ψάρι τηγανητό*.

63. (396) τὸ ψημένον ἐπὶ ἐσχάρας ψάρι: Ἄλβ. *reški ne skār*, Νεοελλ. *ψάρι τῆς σκάρας*.

64. (397) τὸ βραστὸν ψάρι: Ἄλβ. *rešk vrasto*, Νεοελλ. *ψάρι βραστό*.

65. (403) τὸ καπνιστὸν ψάρι: Βουλγ. *karnistá*, Νεοελλ. *ψάρι καπνιστό*.

66. (404) τὸ παστόν, τὸ ἀλατισμένον ψάρι: Βουλγ. *bakalár*, Ἄλβ. *bakaláro*, τὸ Ἰσπαν. *bacalau* διὰ τοῦ Νεοελλ. ἰδιωματ. *βακαλιόρος*.

67. (422) ὁ ναῦλος: Βουλγ. *navlo*, Ἄλβ. *navlo*, Τουρκ. *navlum*, Αἴγυπτ. *náulum*, ἐκ τοῦ ἀρχ. *ναῦλος-ὸ* καὶ Νεοελλ. *ναῦλο-τὸ*, συνήθ. κατὰ πληθ. τὰ *ναῦλα*.

68. (440) ἡ ἀλιεία δι' ἐκρηκτικῶν ὑλῶν: Τουρκ. *dinamít*, Ἑλλην. *δυναμίτις-ῆ*.

69. (448) τμημα ἀλιευτικῆς ζώνης: Τουρκ. *voli*, Βουλγ. *vól'a*, ἐκ τοῦ Νεοελλ. καὶ ἀρχ. οὐσ. *βόλος-ὸ*, τόπος κατάλληλος διὰ βολὴν καὶ βολή-ῆ=τὸ ρίψιμον τῶν δικτύων εἰς τὴν θάλασσαν.

70. (454) τὸ καλαμίδι (τὸ καλάμι τὸ χρησιμοποιούμενον δι' ἀλιείαν παρά τὴν ἀκτὴν): Γιουγκ. *kalámic'a*, Ἄλβ. *kalamí*, τὸ Νεοελλ. *καλάμι-τὸ*, ὃ ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. *κάλαμος*.

71. (455): τὸ δόλωμα: Ἄλβ. *dolos*, Νεοελλ. ἰδιωματ. *δόλος-ὸ*, Νεοελλ. κοιν. καὶ ἀρχ. *δόλωμα-τό*.

72. (459): ἡ ὄρμια ἢ ἐλκομένη πρὸς ἄγραν ἰχθύων: Βουλγ. *sirtí*, Τουρκ. *surtma*, τὸ Νεοελλ. *συρτή-ῆ*, ἐκ τοῦ ἀρχ. ἐπίθ. *συρτός-ῆ-όν*.

73. (461) τὸ παραγάδιον: Τουρκ. *paragada*, Βουλγ. *paragadi*, Ρουμ. *paragal*, Ἄλβ. *paragadit*, ἐκ τοῦ Νεοελλ. παραγάδι-τὸ, ὃ ἐκ τοῦ Βυζαντ. παραγαδίων-τὸ, ὑποκορ. τοῦ ἀρχ. οὐσ. παραγαυδής=κροσσωτὸν φόρεμα. Βλ. Ν. Ἀνδριώτη, Ἐτυμολ. Λεξ.

74. (462) τὸ κἀνιστρον, ὅπου τίθεται τὸ παραγάδι: Γιουγκ. *koša*, ἐκ τοῦ Νεοελλ. οὐσ. κόφα-ή, μεγεθουντ. τοῦ οὐσ. κορίνι-τὸ, ἐκ τοῦ ἀρχ. κορίνιον-τὸ, ὑποκορ. τοῦ οὐσ. κόφινος-ὁ πβ. τὸ Ἐνετ. *cofa*.

75. (468) τὸ καμάκιον: Ἄλβ. *kamāk*, τὸ Νεοελλ. καμάκι, ἐκ τοῦ ἀρχ. καμάκιον, ὑποκορ. τοῦ οὐσ. κάμαξ-ακος.

76. (469) τὸ ἀκόντιον: Τουρκ. *göndär*, ἐκ τοῦ Νεοελλ. κοντάρι-τὸ, τὸ Βυζαντ. κοντάριν καὶ ἀρχ. κοντάριον, ὑποκορ. τοῦ οὐσ. κοντός-ὁ.

77. (476) ἡ ὑπόχη: Ἄλβ. *roha*, ἐκ τοῦ Νεοελλ. ἀπόχη-ή, τὸ Βυζαντ. ὑπόχη-ή, ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. ὑποχή-ή=εἶδος γρίπου.

78. (477) ἡ τράτα (εἶδος δικτύου): Ἄλβ. *trāt*, Τουρκ. *trata*, τὸ Βυζαντ. καὶ Νεοελλ. τράτα, ὃ ἐκ τοῦ Ἰταλ. *tratta*=εἶδος δικτύου.

79. (478) ἡ ἀνεμότρατα: Βουλγ. *anamotozata*, τὸ Νεοελλ. ἀνεμότρατα-ή=εἶδος τράτας.

80. (480) οἱ κοντοὶ (οἱ προσηρμοσμένοι εἰς τὰ δύο ἄκρα τῆς τράτας): Βουλγ. *randi*, ἐκ τοῦ Νεοελλ. ραβδί, ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ράβδος.

81. (482) ὁ γρίπος: Τουρκ. *irip*, Βουλγ. *grip*, τὸ ἀρχ. καὶ Νεοελλ. οὐσ. γρίπος (Πλουτάρχ. 2. 471 D. Ὀππ. Ἄλ. 3. 80).

82. (497) ὁ φελλός: Γιουγκ. *pluto*, ἐκ τοῦ Ἑλλλην. ἐπιθ. πλωτός-ή-όν (πλέω).

83. (514) τὰ ὀστᾶ τῶν ἰχθύων: Βουλγ. *kokali*, ἐκ τοῦ Νεοελλ. κόκκαλο-τὸ, ὃ ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. κόκκαλος.

84. (518) ἡ θρίσσα (*Alosa fallax nilotica*): Τουρκ. *tirsi*, Ἄλβ. *thrisa*, τὸ Νεοελλ. φρίσσα-ή, ὃ ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. θρίσσα-ή.

85. (521) ὁ ἔγγραυλις, κοιν. γαῦρος (*Engraulis encrasicolus*): — Ἄλβ. *ganro*, τὸ Νεοελλ. γαῦρος ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. ἔγγραυλις-ὁ. Τουρκ. *hamsi*, τὸ Νεοελλ. χαψί-τὸ, πιθανῶς ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. χάμψα, δι' ὃ βλ. Ν. Ἀνδριώτη, Ἐτυμολ. Λεξ. ἐν λ. χαψί.

86. (525) ἡ ζαργᾶνα (*Belone acus*): Τουρκ. *jargana*, Ρουμ. *jargana*, Βουλγ. *jargan*, Ρωσ. *saryán*, τὸ Νεοελλ. καὶ Βυζαντ. ζαργᾶνα-ή, πιθανῶς τὸ ἀρχ. σαργάνη-ή — Ἄλβ. *belonid* ἐκ τοῦ Νεοελλ. βελονίδα-ή, ὃ ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. βελονίς-ίδος=μικρὸς ἰχθύς (βλ. Σχόλ. Ὀππ. 2. 375).

87. (526) ὁ κέφαλος (*Mugil cephalus*): Τουρκ. *kéfal*, Ρουμ. *kefál*, Βουλγ. *kefál*, Ρωσ. *kefál*, Ἄλβ. *kéfal*, *kéfaló*, τὸ Νεοελλ. καὶ ἀρχ. οὐσ. κέφαλος-ὁ.

88. (527) εἶδος κεφάλου (*Mugil capito*): Τουρκ. *plutarina*, Βουλγ. *platarina*, τὸ Νεοελλ. ἰδιωματ. πλαταρίδα-ή=εἶδος κεφάλου, Εὐβ. (Χαλκ.).

89. (528) εἶδος κεφάλου (*Mugil saliens*): Τουρκ. *miksinarina*, τὸ Νεοελλ. μουξινάρι-τὸ καὶ μουξινάρι-τὸ (ἐκ τοῦ μύξα, πβ. τὸ Λατιν. *saliens*).

90. (530) εἶδος κεφάλου μελανοῦ χρώματος (*Mugil chelo*): Τουρκ. *m'avrakı*, *manriák*, Νεοελλ. ἰδιωματ. μαυράκι-τὸ.

91. (531) ἡ ἀθερίνη (*Atherina hepsetus*): Ἄλβ. *aterin*, Τουρκ. *aterina*, Ρωσ. *firina*, τὸ Νεοελλ. κοιν. ἀθερίνα-ή, ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. ἀθερίνη-ή.

92. (532) *είδος άθερίνης* (*Atherina Boyeri*): Τουρκ. *suvlit*, Νεοελλ. ιδιωματ. σουβλί-τό και σουβλίτης-ό—'Αλβ. *cirio*, έκ του Βυζαντ. τσίρος-ό, δ πιθανώς έκ του άρχ. ούσ. κηρίς-ίδος, δι' δ βλ. κηρίς-ίδος=θαλάσσιός τις ιχθύς. ('Οππ. 'Αλ. 1. 129., 3. 187. πβ. *M. Φιλήντα*, Γλωσσογν. 3, 221).

93. (533) *ή σφύραινα* (*Sphyræna vulgaris*): Τουρκ. *isqı̄mıs*, Γιουγκ. *škáram*, 'Αλβ. *skarμό*, τό Νεοελλ. σκαρμός, δ έκ του άρχ. ούσ. σ λμός-ό.

94. (535) *ή τρίγλη* (*Mullus barbatus*): Τουρκ. *barbün*, Βουλγ. *barbünia*, Ρωσ. *barbun'a*, Γιουγκ. *barbun*, 'Αλβ. *barbun*, τό 'Ενετ. *barbón* διά του Νεοελλ. *βαρβούνι-τό*.

95. (536) *ό όρφως* (*Polyprion cernium*): Τουρκ. *rofós*, *orfós*, 'Αλβ. *rufió*, τό Νεοελλ. ροφός και ιδιωματ. ρουφός, δ έκ του άρχ. ούσ. όρφως και όρφός-ό.

96. (538) *ό χάννος* (*Serranus cabrilla*): Τουρκ. *hanos*, *hani*, Βουλγ. *hanus*, Ρουμ. *hanus*, τό Νεοελλ. κοιν. χάννος-ό και άρχ. χάννος-ό και χάννη-ή ('Αθήν., 304 E, 327 F).

97. (539) *ή πέρκη* (*Serranus scriba*): Γιουγκ. *rijerka*, τό Νεοελλ. πέρκα-ή, έκ του άρχ. ούσ. πέρκη-ή—Τουρκ. *perdiga*, τό Νεοελλ. ιδιωματ. πέρδικα-ή, όνομασία του ιχθύος πέρκη-ή.

98. (541) *ό λάβραξ* (*Labrax lupus*): Τουρκ. *lavrák*, *levrák*, Βουλγ. *levrék*, Ρωσ. *lavrák*, *lavrák*, 'Αλβ. *lavrák*, Γιουγκ. *läbar*, *läbra*, τό Νεοελλ. λαβράκι-τό, ύποκορ. του άρχ. ούσ. λάβραξ-ακος (Κωμικ. παρ' 'Αθήν., 311, 'Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ. 6. 13, 1., 8. 2, 24).

99. (542) *ό μυλοκόπος* (*Sciaena cirrhosa*): Τουρκ. *melakóp*, *minokóp*, Βουλγ. *minoκόp*, 'Αλβ. *milokóp*, τό Νεοελλ. μυλοκόπι-τό, έκ του άρχ. ούσ. μυλοκόπος-ό, δ ιχθύς μύλλος-ό (βλ. Σχόλ. εις 'Οππ. 'Αλ. 1, 130, 'Αριστοφ., 'Αποσπ. 365, "Επιππος έν «Κύδωνι» 1. 4. Γαλην., περί τροφών δυνάμ. 3, Αίλ., π. Ζ. 14. 23.).

100. (544) *ή σκιαθίς* (*Ionius umbra*): Ρουμ. *sk'ios*, 'Αλβ. *skio*, τό Νεοελλ. σκίός-ό και ιδιωματ. απόσκιο Πελοπν. (Μάν.), έκ του άρχ. ούσ. σκίαινα-ή ('Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ. 8. 19, 5. πβ. 'Αθήν., 322F), *σκιαθίς-ίδος* και *σκιαδέυς-έως* ('Επίχ. 28 Αhr.).

101. (547) *ή καλογρίτσα* (*Heliastes chromis*): Βουλγ. *monahinia* έκ του 'Ελλην. *μοναχή-ή*. 'Εν τῇ Νεοελλ. όρολογία ό ιχθύς καλεϊται *καλόγρια-ή* και *καλογρίτσα-ή*.

102. (553) *ή χειλούτσα* (*Crenilabrus ocellatus*): Ρουμ. *steluză*, πιθανώς έκ του Νεοελλ. *χειλούτσα-ή*.

103. (557) *ό σκάρος* (*Scarus cretensis*): Τουρκ. *isqaros*, Νεοελλ. και άρχ. σκάρος-ό ('Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ. 2. 17, 25. 'Επίχ. 24. Αhr., 'Αρχέστρ. παρ' 'Αθήν., 320 A).

104. (558) *ή μαινίς* (*Maena vulgaris*): Τουρκ. *melona*, *menul*, Γιουγκ. *ménula*, τό Νεοελλ. μένουλα - μέλαινα, έκ του 'Ιταλ. *menola*, τό άρχ. ούσ. μαινίς-ίδος, ύποκορ. του *μαίνη-ή* ('Οππ.. 'Αλ. 108. 'Αριστοφ., Βάτρ. 985. πβ. V. Vinja, *Studia Roman. et Angl. Zagabriensia*, n° 21-22 ('Ιούλιος-Δεκέμβρ. 1966) 6. 3-34 και C. Battisti, *BALM*. 2-3 (1960-61), 85.

105. (559) ἡ σμαρίς (Maena smarīs) : Τουρκ. *ijmarit*, Ρουμ. *smarid*, Βουλγ. *jmarit*, τὸ Νεοελλ. σμαρίδα - μαρίδα-ή, ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. σμαρίς-ίδος ('Επίχ., 35 Αhr., 'Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ. 8. 30, 5. 'Οππ., 'Αλ. 1. 109).

106. (560) ὁ σαργός (Diplodus sargus) : Τουρκ. *sargós*, Γιουγκ. *sárag*, *sá-rak*, 'Αλβ. *sargó*, τὸ Νεοελλ. κοιν. καὶ ἀρχ. σαργός-ό ('Επίχ., 44 Αhr. 'Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ. 5. 9, 5. 8. 2, 31).

107. (561) ὁ σπάρος (Sargus vulgaris) : Τουρκ. *isparos*, Γιουγκ. *špar*, Βουλγ. *sparit*, *spari*, 'Αλβ. *sparo*, τὸ Νεοελλ. κοιν. καὶ ἀρχ. σπάρος-ό ('Επίχ., 24 Αhr. 'Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ. 2. 17, 25).

108. (564) ὁ κάνθαρος (Cantharus lineatus) : Γιουγκ. *cantor*, ἐκ τοῦ 'Ιταλ. *cantaro*, ὃ ἐκ τοῦ ἀρχ. κάνθαρος-ό ('Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ. 8. 13, 3. πβ. Κοραῆ εἰς Ξενοκρ., 75 κέξ.), Νεοελλ. σκαθάρι-τὸ.

109. (565) ἡ συναγρίς (Dentex vulgaris) : Τουρκ. *sinagrit*, *sinavrit*, 'Αλβ. *sinagríd*, τὸ Νεοελλ. κοιν. συναγρίδα-ή, ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. συναγρίς-ίδος ('Επίχ., 47 Αhr., 'Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ. 2. 13, 8., 2. 15, 14. πβ. Κοραῆ, εἰς Ξενοκρ., 102.).

110. (566) ὁ ἵππουρος (Chrysophris aurata) : Τουρκ. *cipurga*, τὸ Νεοελλ. κοιν. τσιπούρα, ἐκ τοῦ ἀρχ. ἵππουρος-ό ἢ κορύφαινα-ή ('Επίχ., 40 Αhr., 'Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ. 5. 10, 20. 'Οππ., 'Αλ. 1, 184 - 4, 404).

111. (567) ὁ φάγγρος (Pagrus vulgaris) : Τουρκ. *fangri*, *fanri*, 'Αλβ. *fangri*, τὸ Νεοελλ. κοιν. φαγγρί-τὸ, ἐκ τοῦ ἀρχ. φάγγρος-ό (Εὐπολ. ἐν 'Αστρατεύτοις, 6, Πλάτ. Κωμικ., ἐν Κλεοφῶντι 56, 2, 'Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ. 8. 13, 3).

112. (568) ὁ ἐρυθρίνος (Pagellus centrodontus) : 'Αλβ. *lethin*, τὸ Νεοελλ. κοιν. λυθρίνι-τὸ, ἐκ τοῦ ἀρχ. ἐρυθρίνος-ό ('Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ. 4. 11, 8. 'Αθήν., 300 F. πβ. Κοραῆ, εἰς Ξενοκρ. καὶ Γαληνόν, 61).

113. (570) ὁ μόρμυρος (Lithognathus mormyrus) : Τουρκ. *mirmir*, 'Αλβ. *marmür*, τὸ Νεοελλ. κοιν. μουρμούρι-τὸ καὶ μουρμούρα-ή, ἐκ τοῦ ἀρχ. μόρμυρος-ό ('Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ. 6. 17, 7. 'Ανθ. Π., 6. 304).

114. (573) ὁ μελάνουρος (Oblata melanura) : Τουρκ. *melanúria*, 'Αλβ. *melanúr*, τὸ Νεοελλ. κοιν. μελανούρι-τὸ, ὑποκορ. τοῦ ἀρχ. μελάνουρος-ό ('Επίχ., 44 Αhr., Κρατῖν. ἐν Τροφωνίω 1., 'Αντιφάν. ἐν προβλήμ. 1, 4. πβ. Κοραῆ, εἰς Ξενοκρ., 65).

115. (574) ἡ σάλπη (Boops salpa) : Τουρκ. *sarpa*, *salpa*, Γιουγκ. *sopa*, 'Αλβ. *sálp*, τὸ Νεοελλ. κοιν. σάρπα-ή, ἐκ τοῦ ἀρχ. σάλπη-ή καὶ σάρπη-ή ('Επίχ., 63 Αhr. 'Αθήν., 321 D κέξ. 'Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ. 5. 9, 5 αὐτόθι 18. 9, 37 σάρπη-ή).

116. (575) ὁ βόαξ (Box boops) : Τουρκ. *gorés*, *lora*, Ρουμ. *gura*, Βουλγ. *gora*, *glora*, Γιουγκ. *sopa*, 'Αλβ. *vor*, τὸ Νεοελλ. κοιν. γῶπα-ή καὶ ἰδιωματ. γοῦπα, ἐκ τοῦ ἀρχ. βόαξ-ακος καὶ βῶξ (Διφυλ. Σίφν. παρ' 'Αθήν., 356 Α., 'Επίχ., 10 Αhr., 'Αριστοφ., 'Αποσπ. 100, ἰδ. 'Αθήν., 7. 286f).

117. (576) ὁ σκόμβρος (Scomber scomber) : Ρουμ. *skumbrie*, Τουρκ. *usgumrü*, Αἴγυπτ. *igomri*, Ρωσ. *skumbrića*, 'Αλβ. *skumbër*, *skumbri*, τὸ Νεοελλ. κοιν. σκουμπρί, Βυζαντ. σκουμπριν ὑποκορ. τοῦ ἀρχ. οὐσ. σκόμβρος-ό ('Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ. 6. 17, 12., 8. 12, 6., 9. 2, 1. πβ. 'Επίχ., 32 Αhr.) ἢ ἐκ τοῦ ἀρχ. σκουμβρίς-ίδος ὑποκορ. τοῦ σκόμβρος (βλ. 'ΗΣύχ. ἐν λ. σκουμπρίς).

118. (577) ὁ νεαρός σκόμβρος : Ρωσ. *ctrus*, τὸ Νεοελλ. κοιν. τσίρος-ὀ, ἐκ τοῦ ἀρχ. *κιρρῖς-ίδος*, δι' ὃ ἰδ. ἄνωτ. ἀριθ. 91.

119. (578) ὁ κολίας (*Scomber colias*) : Τουρκ. *kólios*, *gol'íos*, Ἀλβ. *koló*, Ρουμ. *kólios*, τὸ Νεοελλ. κοιν. *κολιός*, ἐκ τοῦ ἀρχ. *κολίας-ὀ* ('Αριστοφ., fragm. 365. 'Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ. 8. 13, 6).

120. (580) εἶδος θύννου (*Orcynus thynnus*) : Τουρκ. *órkinos*, τὸ Νεοελλ. ὄρκυνος καὶ ὄρτσυνας Πελοπν. (Μάν.) ἐκ τοῦ ἀρχ. ὄρκυς-υνος καὶ ὄρκυνος-ου=εἶδος θύννου (Αἰλ., π. Ζ. 1. 40. Δωρίων παρ' Ἀθην., 315c, 'Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ. 5. 10, 5).

121. (584) ἡ πηλαμὺς (*Pelamys sarda*) : Ρουμ. *pālāmidă*, Ρωσ. *palamida*, *pel'amida*, Βουλγ. *palamut*, Τουρκ. *palamut*, Γιουγκ. *pal'ombic'*, Ἀλβ. *palamid*, τὸ Νεοελλ. κοιν. *παλαμύδα-ή*, ἐκ τοῦ ἀρχ. *πηλαμύς-ύδος* ('Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ. 6. 17, 11, Σοφ., 'Αποσπ. 446, 'Αθῆν., 116F, 303B, 'Οππ., 'Αλ. IV, 504).

122. (585) ὁ σαῦρος (*Caranx trachurus*) : Τουρκ. *istavrit*, Βουλγ. *safrut*, Ρωσ. *stavrida*, Ἀλβ. *stavrid*, τὸ Νεοελλ. *σαφρίδι-τὸ*, *σαβρίδι-τὸ* καὶ *σταυρίδι-τὸ*, ἐκ τοῦ Βυζαντ. *σαυρίδιν*, ὑποκορ. τοῦ ἀρχ. *σαῦρος-ὀ* ('Αθῆν., 322c, 'Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ. 9. 2, 1).

123. (586) ἡ λίτσα (*Lichia glauca*) : Τουρκ. *yaladerma*, πιθκνῶς ἐκ τοῦ ὕαλος > γυαλί+δέρμα. 'Ιδιωματικῶς ὁ ἰχθὺς λέγεται καὶ *γυαλίτσα-ή*, προφανῶς ἐπειδὴ ἀπαστράπτει τὸ ἀργυρόχρουν λεπίδωμά του, ὅταν κινῆται ἐν τῇ θαλάσῃ.

124. (590) τὸ γομφάριον (*Temnodon saltator*) : Τουρκ. *lufár*, *lufâr*, Ρουμ. *lufár*, Βουλγ. *lefér*, Ρωσ. *lufár*, τὸ Νεοελλ. κοιν. *γομφάρι* καὶ *λουφάρι*, ἐκ τοῦ ἀρχ. *γομφάριον-τό*, ὑποκορ. τοῦ οὖσ. *γόμφος-ὀ* (Σχόλ. εἰς 'Οππ., 'Αλ. 1. 112, 3. 339, Λυκόφρ., 664 : «τοὺς κεστρέας ἦτοι τὰ γομφάρια».

125. (592) ὁ κωβιός (*Gonius capito*) : Ἀλβ. *guvió*, Ρουμ. *gupid*, Τουρκ. *goniós*, τὸ Νεοελλ. κοιν. *κωβιός-ὀ* καὶ *γωβιός-ὀ*, ἐκ τοῦ ἀρχ. *κωβιός-ὀ* ('Επίχ., 41 Ahr. Σχόλ. Σιμωνίδ. παρ' Ἀθην., 106 E, Πλάτ., Εὐθύδ. 298Δ).

126. (605) ὁ σκορπιός (*Scorpaena scrofa*) : Ἀλβ. *skorpió*, Γιουγκ. *skorpiina*, Βουλγ. *skorpi*, Ρουμ. *skorpiion*, Ρωσ. *skorpiion*, Τουρκ. *iskorpit*, τὸ Νεοελλ. κοιν. *σκορπιός*, ἐκ τοῦ ἀρχ. *σκορπίος-ὀ* (Κωμικ. παρ' Ἀθην., 320. 'Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ. 2. 17, 26) θηλ. *σκόρπαινα-ή* ('Αθῆν., 320 F).

127. (615) ἡ γλῶσσα (*Solea vulgaris*) : Τουρκ. *glossa*, Ρουμ. *glos*, τὸ Νεοελλ. *γλῶσσα-ή*, ἀρχ. *βούγλωσσοσ-ὀ* ('Επίχ., 38 Ahr. 'Αριστ., ἀποσπ., 277, Ξεναρχ. Πορφ., 2, 'Οππ., 'Αλ. 1. 99). Ἡ ἀρχαία ὀνομασία *βούγλωσσοσ* διεσώθη ἐν Τυνησίᾳ ὑπὸ τὸν τύπ. *vuglos*. βλ. C. Battisti, BALM 2-3 (1960-61), 78.

128. (630) ἡ δράκαινα (*Trachinus drago*) : Τουρκ. *trakonia*, *tragonia*, Ρουμ. *dragón*, Βουλγ. *drákon*, Ρωσ. *drakón*, *dragún*, Γιουγκ. *dragüna*, τὸ Νεοελλ. *δράκαινα*, ἀρχ. *δράκων-ὀ* καὶ θηλ. *δράκαινα-ή* ('Επίχ., 36 Ahr., 'Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ., 8. 13, 3).

129. (633) ὁ λύχνος (*Uranoscopus scaber*) : Τουρκ. *lixnos*, τὸ Νεοελλ. καὶ ἀρχ. *λύχνος-ὀ*.

130. (636) ὁ ξιφίας (*Xiphias gladius*) : Βουλγ. *ksifija*, τὸ Νεοελλ. *ξιφίας* καὶ *ξιφιός*, ἀρχ. *ξιφίας-ὀ* ('Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ. 2. 13, 9, 'Αρχέστρ. παρ' Ἀθην., 314E) ὑπάρχει καὶ ἀρχ. *ξιφιός* καὶ *ξίφιος* ('Πσύχ. ἐν λ.).

131. (645) ὁ γόγγρος (*Conger vulgaris*): Τουρκ. *migri*, τὸ Νεοελλ. κοιν. *μουγγροῖ-τὸ*, ἐκ τοῦ ἀρχ. *γογγροῖον-τὸ*, ὑποκορ. τοῦ *γόγγρος-ὀ* ('Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ., 6. 17, 6) τὸ ἀρχικὸν μ εἰς τὸ *μουγγροῖ* δι' ἀνομοίωσιν — 'Αλβ. *drongo* τὸ νεοελλ. διαλεκτ. *δορόγρος-ὀ*, ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. *γόγγρος-ὀ*.

132. (646) ἡ μύραινα (*Muraena helena*): Τουρκ. *ijmirna*, *ijbirna*, *mürän*, Αἴγυπτ. *mgina*, 'Αλβ. *imerna*, τὸ Νεοελλ. *σμέρνα*, *σμούραινα* καὶ ἰδιωματ. *ζμόναιρα*, Βυζαντ. *σμέρινα*, ἀρχ. *μούραινα-ἡ* ('Επίχ., 53 Αhr. 'Αριστοφ., Βάτρ. 745, 'Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ., 1. 13, 5. 5. 10, 3. πβ. Κοραῆ εἰς Ξενοκρ., 50).

133. (661) ἡ ζύγαινα (*Sphyrna Zygaena*): Τουρκ. *jiyana*, τὸ Νεοελλ. *ζύαινα-ἡ*, ἐκ τοῦ ἀρχ. *ζύγαινα-ἡ* ('Επίχ. 30 Αhr., 'Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ., 2. 15, 12).

134. (671) ἡ βατίς (*Rhinobatus*): Τουρκ. *vatos*, Βουλγ. *vatus*, τὸ Νεοελλ. *βατί*, ἐκ τοῦ ἀρχ. *βατίς-ίδος* ('Επίχ., 68 Αhr., 'Αριστοφ., Σφῆκ. 510, 'Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ., 6. 10, 9) καὶ *βάτος-ὀ* ('Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ., 2. 13, 6) — 'Αλβ. *rin*, τὸ Νεοελλ. *ρίνα-ἡ*, ἐκ τοῦ ἀρχ. *ρίνη-ἡ* ('Επίχ. 30 Αhr., 'Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ., 5. 5, 2).

135. (692) ὁ δελφίν (*Delphinus delphis*): Ρουμ. *delfin*, Αἴγυπτ. *därsil*, Ρωσ. *delfin*, Γιουγκ. *dulfin*, *dulfina*, 'Αλβ. *delfini*, τὸ Νεοελλ. *δελφίνι-τὸ*, ὑποκορ. τοῦ ἀρχ. οὐσ. *δελφίς-ῖνος* καὶ *δελφίν-ῖνος* ('Ηροδ., 1, 24. 'Οππ., 'Αλ., 1. 648, 5. 416).

136. (696) ἡ φώκη (*Monachus monachus*): Ρουμ. *foka*, Γιουγκ. *fóka*, 'Αλβ. *foke*, τὸ Νεοελλ. *φώκια-ἡ*, ἐκ τοῦ ἀρχ. *φώκη* καὶ *φώκα-ἡ* ('Οδύσσ. δ, 404, 406. 'Αριστοφ. Σφ. 1035, Εἰρ. 742, 'Ηρόδ. 1. 202).

137. (698) ἡ σουπιὰ (*Sepiola Rondeletii*): 'Αλβ. *supie*, Τουρκ. *subiá*, Αἴγυπτ. *sidiá*, τὸ Νεοελλ. *σουπιὰ-ἡ*, ἐκ τοῦ ἀρχ. *σηπιὰ-ἡ* ('Επίχ., 33 Αhr., 'Αριστοφ., 'Αχ. 351, 'Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ., 4. 8, 21).

138. (706) τὸ *καλαμάριον* (*Loligo vulgaris*): Τουρκ. *kal'amár*, 'Αλβ. *kal'amár*, Αἴγυπτ. *kalamarí*, τὸ Νεοελλ. κοιν. *καλαμάρι-τὸ*, ἐκ τοῦ ἀρχ. *καλαμάριον-τὸ* (Σχολ. εἰς 'Οππ., 'Αλ., 3, 166).

139. (708) ἡ ἐλεδώνη (*Eledone moschata*): Τουρκ. *misaxtápoda*, τὸ Νεοελλ. *μοσκαχτάποδο*, καὶ *ἀλιδώνα*.

140. (710) ὁ ὀκτάπους (*Octopus vulgaris*): Τουρκ. *axtarót*, 'Αλβ. *oktaród*, *artarodí*, τὸ Νεοελλ. κοιν. *ὀχταπόδι*, ἐκ τοῦ Βυζαντ. *ὀχταπόδιον*, ὑποκορ. τοῦ ἀρχ. *ὀκτάπους-ὀ* ('Αριστοφ., Βατραχομ., 310, 'Ανθ. Π. 6, 196).

141. (716) ἡ πεταλίδα (*patella coerulea*): Τουρκ. *pitalida*, *petalides*, 'Αλβ. *pátel*, τὸ 'Ιταλ. *patella* διὰ τοῦ Νεοελλ. *πατελίδα* καὶ *πεταλίδα-ἡ*.

142. (724) τὸ ὄστρεον (*Ostrea edulis*): Τουρκ. *stridia*, Ρουμ. *stridie*, Βουλγ. *strida*, Αἴγυπτ. *sredia*, Ρωσ. *ustriza*, τὸ Νεοελλ. κοιν. *στρείδι-τὸ*, πληθ. *στρείδια-τά*, ἐκ τοῦ Βυζαντ. *ὄστρείδιον-τὸ*, ὑποκορ. τοῦ ἀρχ. *ὄστρεον-τὸ* καὶ *ὄστρειον-τὸ* ('Αθῆν., 92 F, 'Επίχ., 23 Αhr., 'Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ., 1. 6, 2).

143. (727) τὸ μύδιον (*Mytilus galloprovincialis*): Τουρκ. *midia*, Ρουμ. *midie*, Βουλγ. *mida*, Ρωσ. *midija*, 'Αλβ. *midie*, *midiea*, τὸ Νεοελλ. κοιν. *μύδι-τὸ*, πληθ. *μύδια-τά*, ἐκ τοῦ ἀρχ. *μύδιον-τὸ*, ὑποκορ. τοῦ *μῦς-ὀ* (Λίσχύλ., 'Αποσπ., 25, Φιλύλλ. ἐν «Πόλεσι» 1., 'Αριστ., π. τὰ Ζ. 'Ιστ., 5. 15, 13) πβ. *μύαξ-ακος*, *μυῖσκη-ἡ*.

144. (729) ὁ σωλήν (*Lithodomus lithophagus*): Γιουγκ. *dätula*, ἐκ τοῦ

Νεοελλ. ιδιωματ. δάχτυλος και ἄλλως σωλήνας-ό, ἐκ τοῦ ἀρχ. σωλήν-ἦνος=ὄστρακώ-
 δερμον (Ἐπίχ., 23. 7 Λητ., Φιλύλλ. ἐν «Πόλεσι» 1, Ἀριστ., π. τὰ Ζ. Ἰστ. 4. 4, 4.
 5. 15, 14) — Τουρκ. *sülünés, sülün*, Νεοελλ. σωλήνας-ό και σουλήνας-ό.

145. (732) τὸ κίονιον (*Cardium edule*): Τουρκ. *kidonia*, τὸ Νεοελλ. κυδώνι-τὸ,
 πληθ. τὰ κυδώνια, παρετυμολογικῶς ἐκ τοῦ ἀρχ. κίονιον-τὸ, κατὰ πληθ. κίονια-τὰ
 (Διοσκορ., 2, 6. πβ. C. Battisti, BALM 4 (1962), 51.

146. (735) ἡ χήμη (*Amigdalā decussata*): Τουρκ. *aşivada*, Ἀλβ. *hivade*,
 τὸ Νεοελλ. κοιν. χηβάδα-ή και ἀχηβάδα-ή, Βυζαντ. (ἀ)χηβάδα, ἐκ τοῦ ἀρχ. χήμη-ή=
 εἶδος κογγύλης (Φιλύλλ. ἐν «Πόλεσι», 1., Ἀριστ., π. τὰ Ζ. Ἰστ. 5. 15, 14. Αἰλ.,
 περὶ Ζ. 15, 12, Ξενοκρ. 9. 16, 37, 38, 43, πβ. σημ. Κοραῆ, 116, 117, 145).

147. (743) ἡ πίννα (*Pinna nobilis*): Τουρκ. *rina, rines*, τὸ Νεοελλ. πίννα-ή
 και ἀρχ. πίννα-ή και πίννη-ή (Κρατίν. ἐν «Ἀρχιλόχοις», 5, Φιλύλλ. ἐν «Πόλεσι» 1,
 Ἀριστ. π. τὰ Ζ. Ἰστ. 4. 4, 6. 5. 15, 17 κ.ά.).

148. (747) ἡ καρὶς (*Grangon vulgaris*): Ἀλβ. *garid*, Τουρκ. *garides*, Ρουμ.
karidā, Βουλγ. *skarida*, τὸ Νεοελλ. κοιν. γαρίδα-ή, ἐκ τοῦ ἀρχ. καρὶς-ίδος (Σώ-
 φρων, Ἐπίχ. και Σιμωνίδ. παρ' Ἀθηναίω, 106 Δ, Ἀριστοφ., Σφ., 1522).

149. (750) ὁ ἀστακὸς (*Palinurus vulgaris*): Τουρκ. *stakos*, Αἴγυπτ. *stakoja*,
 Ἀλβ. *astakó*, τὸ Νεοελλ. και ἀρχ. ἀστακὸς-ό (Ἀθῆν., 86 Ε, Ἀριστ. π. τὰ Ζ. Ἰστ.,
 4. 4, 35) και ιδιωματ. στακὸς Ἡπ. Λυκ. (Λιβύσσ.)

150. (752) ἡ καρᾶβις (*Scullarus latus*): Ἀλβ. *karanide*, Τουρκ. *qaranida*,
 τὸ Νεοελλ. κοιν. καρᾶβίδα-ή, ἐκ τοῦ ἀρχ. καρᾶβις-ίδος, ὑποκορ. τοῦ κάρᾶβος (καθ'
 Ἡσύχ. «καρᾶβίδες» γράβες». Σχόλ. εἰς Ὀππ., Ἀλ., 1. 261)—Τουρκ. *gol' oxtiba*,
 τὸ Νεοελλ. ιδιωματ. κολοχτύπα-ή=ἡ καρᾶβις (Σαμοθρ.).

151. (754) ὁ πάγουρος (*Carcinus moenas*): Τουρκ. *banırgia, ranırgia*, Ρουμ.
ragırgia, Βουλγ. *raırgia, ragır* τὸ Νεοελλ. παγούρι-τὸ=(εἶδος καρκίνου), ὑποκορ.
 τοῦ ἀρχ. πάγουρος-ό=εἶδος καρκίνου (Ἀριστοφ., Ἴππ. 606, Ἀριστ., π. τὰ Ζ. Ἰστ., 4.
 2, 3). — Ρωσ. *trav'anóı*, πιθανῶς τὸ Ἑλληνιστ. τραγανός-ό=ἐδώδιμος (Ἱρωδιαν.,
 π. μόν. λέξ. 7., Ἐτυμολ. Μέγ.).

152. (767) ἡ κεραία (ἀστακοῦ): Ἀλβ. *mustaget*, Ρουμ. *mustazi*, Βουλγ.
mustazi, τὸ Νεοελλ. μουστάκι-τὸ, ἀρχ. μυστάκιον-τὸ, ὑποκορ. τοῦ μύσταξ-ακος.

153. (773) ἡ μέδουσα (*Medusa*): Ρουμ. *médúja*, Βουλγ. *medúja*, Ρωσ. *mē-
 duja*, τὸ νεοελλ. και ἀρχ. μέδουσα-ή.

154. (768) ὁ ἐχῖνος (*Paracentrotus lividus*): Τουρκ. *aşinos*, τὸ Νεοελλ. κοιν.
 ἀχινιός, ἐκ τοῦ ἀρχ. ἐχῖνος-ό (Ἐπίχ., 26 Αhr., Πλάτ., Εὐθύδικ. 298 Δ, Ἀριστ.,
 π. τὰ Ζ. Ἰστ., 4. 5, 2., Ἀθῆν., 91Α.Ε).

155. (774) ὁ σπόγγος (*Euspongia*): Ἀλβ. *sfungër*, Βουλγ. *sfóngo*, Ρουμ.
spong'ie, Τουρκ. *süngär*, Αἴγυπτ. *esfeng*, τὸ Νεοελλ. κοιν. σφουγγάρι-τὸ, ἐκ τοῦ
 ἀρχ. σφογγάριον, ὑποκορ. τοῦ σφόγγος και σπόγγος (ἤδη ἐν Ὀμ. Ὀδυσσ. α, 111,
 χ 439, Αἰσχύλ., Ἀγ., 1329.

Ἀπὸ τὰ προκύψαντα ἐκ τῆς ἐρεύνης στοιχεῖα διαπιστοῦται : 1/ ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ἐπίδρασις ἐπὶ τῆς ναυτικῆς ὁρολογίας τῶν ἀνωτέρω χωρῶν δὲν παρουσιάζει παντοῦ τὴν ἰδίαν ἔκτασιν. Ἰσχυροτέρα ἐκδηλοῦται αὕτη ἐπὶ τῆς Τουρκικῆς, Ἀλβανικῆς καὶ Βουλγαρικῆς ναυτικῆς ὁρολογίας, ὀλιγώτερον δὲ ἰσχυρὰ ἐπὶ τῆς Γιουγκοσλαβικῆς, Ρουμανικῆς, Ρωσικῆς καὶ Αἰγυπτιακῆς. Τὸ πρᾶγμα ἐξηγεῖται, ἐὰν λάβωμεν ὑπ ὄψιν τὰ ἱστορικὰ δεδομένα. Οἱ Τοῦρκοι ζῶντες εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀσίας καὶ μὴ ἔχοντες ἐπαφὴν μὲ τὴν θάλασσαν, ἦτο φυσικὸν νὰ μὴ ἔχουν εἰς τὴν γλῶσσαν των τὰς ὀνομασίας ὄλων ἐκείνων τῶνπραγμάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν θάλασσαν. Ἐπεκταθέντες ἔπειτα εἰς τὰς ναυτικὰς περιοχὰς τῆς Μ. Ἀσίας, παρέλαβον τὴν σχετικὴν ὁρολογίαν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας μὲ τοὺς ὁποῖους εὐρίσκοντο εἰς συνεχῆ ἐπαφὴν ἐπὶ τέσσαρας περίπου αἰῶνας καὶ οἱ ὁποῖοι, ὡς ναυτικὸς ἀνέκαθεν λαός, εἶχον τὴν πλουσιωτέραν ὁρολογίαν ἐξ ὄλων τῶν ναυτικῶν λαῶν τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου.

Εἶναι ἐξ ἄλλου γνωστὸν ὅτι εἰς τὴν νότιον Ἀλβανίαν καὶ τὴν Ἀνατολικὴν Ρωμυλίαν ὑπῆρχε μέχρι πρό τινας μονίμως ἐγκατεστημένος Ἑλληνικὸς πληθυσμὸς, ἐπὶ πλεόν δὲ αἱ τρεῖς χῶραι, Τουρκία, Βουλγαρία καὶ Ἀλβανία, αἱ ὁποῖαι ὑπέστησαν τὴν μεγαλυτέραν ἐπίδρασιν, ἔχουν κοινὰ σύνορα μὲ τὴν Ἑλλάδα. Ἐπίσης εἶναι γνωστὸν ὅτι εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἦσαν κατεσπαρμέναι ἀρχαῖαι Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι. Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἡ ἐπαφὴ μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ τῶν παραλιακῶν πληθυσμῶν τῆς Ρουμανίας καὶ τῆς Ρωσίας γίνεται διὰ τῆς ἐμπορικῆς καὶ ναυτιλιακῆς ἐν γένει κινήσεως.

2/ Ἡ Ἑλληνικὴ ἐπίδρασις, τόσον εἰς τὰς χώρας, ὅπου αὕτη ἐκδηλοῦται ἰσχυρὰ, ὅσον καὶ εἰς τὰς ἄλλας, ὅπου εἶναι ἀσθενεστέρα, δὲν ἀπλοῦται μὲ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τοῦ ναυτικοῦ καὶ ἀλιευτικοῦ βίου. Μεγάλην ἔκτασιν παρουσιάζει αὕτη κυρίως εἰς τὸν τομέα τῆς θαλασσίας πανίδος. Εἰς τὴν Τουρκίαν, τὴν νότιον Ἀλβανίαν καὶ τὴν Βουλγαρίαν τὰ ἰχθυώνυμα εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον Ἑλληνικά¹. Μικρὰν ἀντιθέτως ἔκτασιν παρουσιάζει ἡ Ἑλληνικὴ ἐπίδρασις εἰς τὸν τομέα τοῦ χειρισμοῦ τοῦ πλοίου καὶ τῆς ὁρολογίας τῶν μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ, ὡς καὶ τῶν διαφόρων ὀργάνων. Τοῦτο ἐξηγεῖται, ἐὰν λάβωμεν ὑπ ὄψιν ὅτι οἱ τομεῖς οὗτοι εἶναι περισσότερον ἐπιδεικτικοὶ ἐξελίξεων. Δὲν ἀποκλείεται διὰ τὸν λόγον τοῦτον νὰ ὑπῆρχον καὶ εἰς τοὺς τομεῖς αὐτούς περισσότερα δάνεια ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς πρὸ τῆς ναυτικῆς ἐπεκτάσεως τῶν Ἑνετῶν, οἱ ὁποῖοι, χρησιμοποιοῦντες νέα σχέδια πλοίων καὶ ἐξαρτημάτων, συνετέλεσαν εἰς τὴν διάδοσιν τῶν ὀνομασιῶν αὐτῶν.

3/ Μερικοὶ ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν ὄρων, οἱ ὁποῖοι διατηροῦνται εἰς τὰς ἐν λόγῳ χώρας, χρησιμοποιοῦνται μὲ εἰδικὴν σημασίαν, ἐνῶ οἱ αὐτοὶ ὄροι εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἔχουν γενικωτέραν σημασίαν, ὅπως π.χ. ὁ ὄρος ἀναφορὰ-ἡ, ἐν Τουρκίᾳ καὶ Ἀλβανίᾳ σημαίνει τὴν σύγκρουσιν κυμάτων, ἔχει δηλ. περίπου τὴν σημασίαν τὴν ὁποῖαν ἔχει ἡ λέξις εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν : τὸ φέρεσθαι ἄνω, ἢ ἀνάδυσσις, ἐνῶ εἰς τὴν νέαν

1. Πιστεύω ὅτι Ἑλληνικά ἰχθυώνυμα θὰ συνεκεντροῦντο ἀσυγκρίτως περισσότερα ἀπὸ τὰς ἐν λόγῳ χώρας, ἂν δὲν ὑπῆρχον τὰ πολλὰ κενὰ εἰς τὰς ἀπαντήσεις τῶν συλλογῶν ἐπὶ τῶν ἐρωτηματολογίων τοῦ Ἀτλαντος.

Ἑλληνικὴν σημαίνει τὸ ἀναφέρεσθαι, τὴν γραπτὴν ἢ προφορικὴν ἔκθεσιν. Ἰδιωματικῶς ἐν Πόντῳ (Τραπ.) σημαίνει τὴν ἀναπνοήν. Ὁ ὄρος *metapor* καὶ *metafora*, Ἑλλην. *μεταφορά*, ἐν Τουρκίᾳ σημαίνει τὴν ἀνεμόσκαλαν τοῦ πλοίου, ὁ ὄρος *themel* = θεμέλιον ἐν Ἀλβανίᾳ σημαίνει τὴν βάσιν τοῦ ἱστοῦ καὶ ὁ ὄρος *foli* = φῶς, σημαίνει τὸν λύχνον.

4/ Οἱ ὄροι, βουλγ. *rigon* = περόνη, τὸ καρφὶ καὶ ἀλβ. *dikorit* = δικωπία, διατηροῦντες τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν σημασίαν, δὲν ἔχουν τοὺς ἀντιστοίχους των εἰς τὴν νεοελληνικὴν ναυτικὴν ὀρολογίαν.

5/ Τὸ τουρκ. *orkinos* = ὄρκυνος, εἶδος θύννου, μαρτυρεῖται ἀπὸ ὀλίγους μόνον Ἑλληνικοὺς λιμένας.

6/ Ὁ ἰχθὺς *θρίσσα* νεοελλ. *φρίσσα* ἀπαντᾷ ἐν Τουρκίᾳ ὑπὸ τὸν τύπον *tirsi* = θυρσίον καὶ ἐν Ἀλβανίᾳ ὑπὸ τὸν τύπον *thisa* = θρίσσα, διατηρεῖται δηλ. φωνητικῶς πλησιέστερον πρὸς τὸ ἀρχ. Ἑλληνικὸν *θρίσσα* ἀπὸ ὅσον τὸ νεοελληνικὸν *φρίσσα*, ὡς ἐπίσης τὸ Ρουμ. *karida* πλησιέστερον πρὸς τὸ ἀρχ. *καρίς-ίδος* ἀπὸ τὸ Νεοελλ. *γαρίδα-ή*.

7/ Εἶναι, τέλος, ἀξιοσημείωτον ὅτι εἰς τὰς ἐν λόγῳ χώρας τὰ ὀνόματα τῶν δύο κυρίων ἀνέμων *βορρᾶ* καὶ *νότου* παρέμειναν Ἑλληνικὰ ὅπως παρέμειναν καὶ εἰς τὴν νεοελληνικὴν ναυτικὴν ὀρολογίαν, ὡς ἐπίσης καὶ ὁ ἀνεμος *μπάτης* > *ἐμβάτης*, ὁ *ζέφυρος*, ἐνῶ, ὡς γνωρίζομεν, τὰ ὀνόματα τῶν ἀνέμων εἰς ὅλην τὴν Μεσόγειον ἀντικατεστάθησαν ὑπὸ Ἑνετικῶν. Τοῦτο ἐπιβεβαιώνει τὸ ὅτι τὰ ὀνόματα τῶν ἀνέμων ἐπεβλήθησαν ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν χάρις εἰς τὴν μεσολάβησιν τῆς πυξίδος.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΑΡΑΝΑΣΤΑΣΗΣ